

Research Paper

Prioritization of Indicators for the Development of Student Sports in Iran**M. Hosseini Keshtan¹, K. Qalandar Quchan Atiq²**

1. Assistant Professor in Sport Management, University of Bojnord
(Corresponding Author)

2. MSc. in Sport Management, Azad Islamic University, Shirvan Branch

Received: 2021/09/26**Accepted: 2022/02/07**

Abstract

The purpose of this study was to prioritize indicators for the development of student sports in Iran. This study was carried out using a mixed research method. The statistical population of this study in both qualitative and quantitative parts consisted of academic experts in the area of student sports with at least 5 years of management experience, who were selected through purposive sampling to reach the theoretical saturation. The research tool in the qualitative part included an in-depth semi-structured interview through which the main stimuli and indicators of the development of student sports were identified. In the quantitative part, this study used a researcher-made questionnaire based on the indicators obtained in the qualitative section, the validity of which was confirmed by 5 experts in the field of sports management. The results of the qualitative part showed that important stimuli and their main indicators effective in the development of the student's sport included knowledge and attitude of the student community towards sport (motor skills), program participatory, interdisciplinary, and cross-curricular activities in organizations related to student's sports (strategic management), volunteer participation and private sector in student sport services (social entrepreneurship), consolidation of sport and academic achievement, and the promotion of training through games and sports (sport and education), integration and co-operation of the state service of the education system and the sports system for students (division of national labor), integration and targeting of competitions to local student sports (competitive sport), institutionalization and cultural development of talent for sport education in schools with the participation of families and sports boards, smartening of school sports spaces, utilization of capacities and resources (financial, physical, etc.), governmental and popular institutions through networking, public education and culture of sport in a student society with a multimedia approach (social marketing), and sustainable development of student sport with a lifelong exercise approach. In the quantitative part, after identifying the factors influencing the development of student sport, the way of influencing factors were assessed and interpreted using Interpretative Structural Modeling (ISM) in Excel software. The results of the study

---

1. E-Mail: Misaq.h.k@gmail.com

2. E-Mail: Ghalandar.g71@gmail.com

Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International Public License

showed that the model has a good structure for presenting a student sport development strategy. Based on the model presented in the study, sustainable development started through strategic planning and interaction and integration of activities in Ministry of Education with Ministry of Sport and Youth, and it continued to improve the quality of service through the entry of volunteers and the private sector, increasing the knowledge and attitude of the student community towards sports in addition to public education and sports culture in the student community, and holding provincial, regional and national Olympiads with the support of families and sports boards.

Keywords: Sustainable Development, Lifelong Sport Approach, Cultivating Sports in the Student Community

---

Extended Abstract

Background and Purpose

Sports development is a tool for developing societies and making peace in different cultures, which can increase participation in sports activities, promote opportunities to participate in sports competitions, and involve all levels of elite, public, basic and educational sports (1). Some researchers believe that the development of sport is shaped by the bottom of the pyramid, including school sports, local sports, regional sports, national competitions, and elites sport, respectively, and at the lowest level, starting non-purposefully from schools and by recognizing the abilities and characteristics of individuals and considering the environmental conditions, progress will be achieved purposefully (2). Since physical education and sports are one of the strongest influential institutions in the culture of society, it is possible to increase the level of physical, mental and intellectual abilities of students and reduce mental stress and physical disorders by developing physical education and sports activities in school (3), and finally take steps to develop the country's sports. Beyond the defined plans and goals, in responsible institutions, an appropriate model should be designed in line with the main levels of sports in each country and by modeling advanced sports schools. (4, 5). Hence, considering the importance of sports development in schools, the present study seeks to identify and prioritize indicators of student sports development, reveal the difference between the desired dimensions and indicators, establish a new order and framework in this field, and finally introduce a comprehensive and practical model for reforming and improving the level of development of student sports.

Materials and Methods

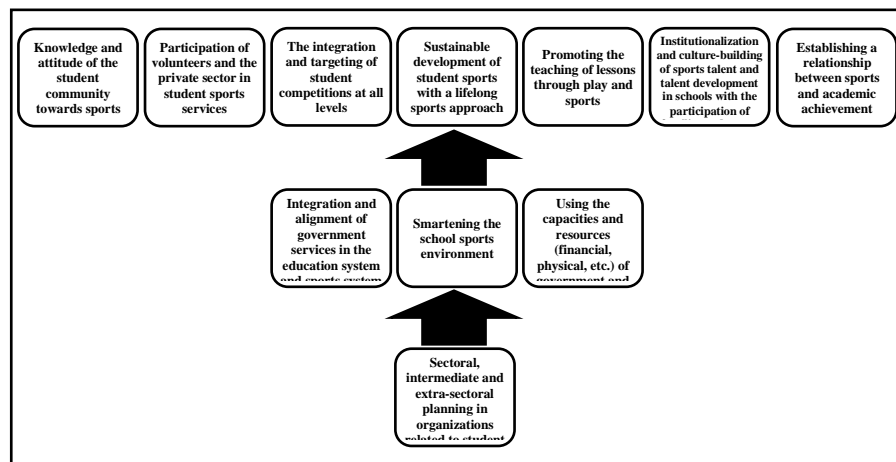
The present study is applied research that was conducted in a mixed design. The statistical population of this study in both qualitative and quantitative parts consisted of academic experts in the field of student sports with at least 5 years of management experience. Using the purposive sampling method, 15 people were selected to reach theoretical saturation. The experts were physical education specialists with a Ph.D. degree, who had an academic and executive background in student sports management. The participants were selected for both qualitative (interview) and quantitative research (completing interpretive structural model questionnaire). The research tool in the qualitative part included the in-depth semi-structured interview, through which the main indicators of the development of student sports were identified. In quantitative part, the researcher-made questionnaire, which was based on the indicators obtained in the qualitative section was used. The questionnaire's validity was confirmed by experts in sports management. It should be mentioned that in the quantitative part, interpretive structural modeling (ISM) was used for data analysis.

Findings

By reviewing previous studies and receiving the opinion of experts using the Delphi method, the variables related to the problem were identified. After conducting in-depth semi-structured interviews with experts, a large set of concepts in the form of open coding was obtained, which after removing and merging them, 33 open codes were provided, and in the next step, through axial coding, 11 main concepts was obtained. According to the results, it was found that the factors of knowledge and attitude of the student community towards sports, participation of volunteers and the private sector in student sports services, establishing a relationship between sports and academic achievement, promoting education through play and sports, integrating and targeting student competitions at all levels, the institutionalization and culture-building of sports talent and talent development in schools with the participation of families and sports boards, and sustainable development of student sports with a lifelong sports approach. These factors were at the first level of influence. As the results show, the factors of integration and alignment of state services in the education system and sports system for students, smartening the school sports environment, using the capacities and resources (financial, physical, etc.) of state and public institutions through networking, were at the second level of influence. In addition, sectoral, inter-sectoral, and extra-sectoral planning in organizations related to student sports formed the third level of influence. It is noteworthy that less important

factors were at the top and more important factors were at the bottom of the model (Figure 1).

Figure 1- The final three-level model of factors affecting the development of student sports

Conclusion

According to the findings of the present study in both qualitative and quantitative parts, the most important indicators of sustainable development of student sports in Iran were identified and presented. Based on the model presented in the study, it is expected that for sustainable development in the country's student sports, management and strategic planning will be at the top of the list of actions. The development in any organization requires explaining the vision and missions of organization and formulation of strategies to achieve them. As a result, this will be done through sectoral, inter-sectoral and extra-sectoral planning in organizations related to student sports, at different levels in order to achieve long-term vision, mission and goals. To formulate strategies and ways to achieve the goals, integration and harmonization of state services of the education and sports system for students through interaction between the Ministry of Education and the Ministry of Sports and Youth and using the capacities and resources of the both ministries along with smartening the student sports environments should be established. Therefore, in order to achieve the strategic goals and the interaction between the institutions involved (Ministry of education and the ministry of sports and youth), the most important long-term and medium-term programs will be implemented. Initially, the use of volunteers and the participation of the private sector in providing sports services for students on an extracurricular basis can

improve the quality-of-service delivery by creating competition. Targeting student sports competitions through provincial, regional and national Olympiads can significantly contribute to the promotion of student sports and the achievement of sustainable development goals. Since the media today is not one-dimensional phenomenon, a multimedia approach can be considered as the next step to increase the knowledge and attitude of the students towards sports along with promoting public education and sports culture in schools. After improving the knowledge of sports and its culture in the students, one can take a step forward and identify talents, so that student sports can take a significant step in the direction of the country's championship sports. In this regard, the efforts and support of families and sports boards of the city and provinces are of great importance. Finally, since the development of student sports requires long-term and medium-term plans, human resources management and the importance of thought and creativity of ideas should be highlighted.

Keywords: Sustainable Development, Lifelong Sport Approach, Cultivating Sports in the Student Community

References

1. Sotiriadou, P., Shilbury, D., & Quick, S. (2008). The attraction, retention transition and nurturing processes of sport development: Some Australian evidence. *Journal of Sport Management*. 22: 247-272.
2. Mayrand, N. (2014). Possibilities and Dangers at the Nexus of Sport and Development Discourses: An Analysis of Racialized and De-Historicized Spaces. *Journal of Sport for Development*. 2(3): 24-30.
3. Shermamatovich, M., Yalgashevich, K., & Narkulovich, S. (2021). The development of physical preparedness of student young people. *Psychology and Education Journal*. 58(1): 2699-2704.
4. De-Bosscher, V., De-Knop, P., Van-Bottenburg, M., & Shibli, S. (2006). A conceptual framework for analysing sports policy factors leading to international sporting success. *European Sport Management Quarterly*. 6: 185-215.
5. Kartakoullis, N., Karlis, G., & Karapadaki, M. (2009). Sports for All Philosophy: The evolution in Cyprus and the Transfer from a Sport to a Health Orientation. *International Journal of Sport Management, Recreation and Tourism*. 3: 47-60.

اولویت‌بندی شاخص‌های توسعه ورزش دانش‌آموزی ایران

میثاق حسینی کشتان^۱، گلثومه قلندر قوچان عتیق^۲

۱. استادیار مدیریت ورزشی دانشگاه بجنورد (نویسنده مسئول)

۲. کارشناس ارشد مدیریت ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیروان

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۱/۱۸

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۷/۰۴

چکیده

هدف پژوهش حاضر اولویت‌بندی شاخص‌های توسعه ورزش دانش‌آموزی ایران بود. این پژوهش به روش آمیخته انجام شد. جامعه آماری این پژوهش در هر دو بخش کیفی و کمی را صاحب‌نظران دانشگاهی حوزه ورزش دانش‌آموزی با حداقل ۵ سال سابقه مدیریت عالی تشکیل می‌دادند که با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند تعداد ۱۵ نفر تا رسیدن به اشباع نظری انتخاب شدند. ابزار پژوهش در بخش کیفی مصاحبه عمیق نیمه‌ساختارمند بود که از طریق آن محرک‌ها و شاخص‌های اصلی توسعه ورزش دانش‌آموزی مشخص شدند. ابزار پژوهش در بخش کمی نیز پرسشنامه محقق ساخته بر اساس شاخص‌های به دست آمده در بخش کیفی بود که روایی آن به تایید ۵ نفر از خبرگان حوزه مدیریت ورزشی رسید. نتایج بخش کیفی پژوهش نشان داد محرک‌ها و شاخص‌های اصلی توسعه ورزش دانش‌آموزی شامل شناخت و نگرش جامعه دانش‌آموزی نسبت به ورزش (سواد حرکتی)، برنامه‌ریزی بخشی، میان بخشی و فرابخشی در تشکیلات مرتبط با ورزش دانش‌آموزی (مدیریت راهبردی)، مشارکت‌دهی داوطلبان و بخش خصوصی در خدمات ورزش دانش‌آموزی (کارآفرینی اجتماعی)، ایجاد ارتباط بین ورزش و پیشرفت تحصیلی و ترویج آموزش دروس از طریق بازی و ورزش (ورزش و تحصیل)، یکپارچه‌سازی و هم‌سایی خدمات دولتی نظام آموزش و نظام ورزش برای دانش‌آموزان (تقسیم کار ملی)، یکپارچه‌سازی و هدفمندسازی مسابقات دانش‌آموزی در تمام سطوح (ورزش رقابتی)، نهادینه‌سازی و فرهنگ‌سازی استعدادیابی و استعدادپروری ورزشی در مدارس با مشارکت خانواده‌ها و هیأت‌های ورزشی، هوشمندسازی فضای ورزشی مدارس، بکارگیری ظرفیت‌ها و منابع (مالی، فیزیکی و...) نهاد‌های دولتی و مردمی از طریق شبکه‌سازی، آموزش همگانی و فرهنگ‌سازی ورزش در جامعه دانش‌آموزی با رویکرد چند رسانه‌ای (بازاریابی اجتماعی)، و توسعه پایدار ورزش دانش‌آموزی با رویکرد ورزش مادام‌العمر بودند. در بخش کمی نیز، پس از شناسایی عوامل مؤثر بر توسعه ورزش دانش‌آموزی، نحوه اثرپذیری و اثرگذاری عوامل بر یکدیگر بررسی و با استفاده از مدل‌سازی ساختاری تفسیری (ISM) در نرم‌افزار Excel سطح‌بندی شدند.

1. E-Mail: Misaq.h.k@gmail.com

2. E-Mail: Ghalandar.g71@gmail.com

نتایج پژوهش نشان داد مدل از ساختار مناسبی برای ارائه راهکار توسعه ورزش دانش‌آموزی برخوردار است. بر اساس مدل ارائه شده در پژوهش، توسعه پایدار از طریق برنامه‌ریزی استراتژیک و تعامل و یکپارچه‌سازی فعالیت‌های وزارت آموزش و پرورش و وزارت ورزش و جوانان آغاز و با بهبود کیفیت ارائه خدمات از طریق ورود بخش داوطلبین و خصوصی ادامه یافته و از طریق افزایش شناخت و نگرش جامعه دانش‌آموزی نسبت به ورزش در کنار آموزش همگانی و فرهنگسازی ورزش در جامعه دانش‌آموزی، و در نهایت از طریق برگزاری المپیادهای استانی، منطقه و ملی، با حمایت خانواده‌ها و هیات‌های ورزشی می‌توان ضمن استعدادیابی به توسعه پایدار دست یافت.

واژگان کلیدی: توسعه پایدار، رویکرد ورزش مادام‌العمر، فرهنگسازی ورزش در جامعه دانش‌آموزی

مقدمه

توسعه ورزش ایزاری برای توسعه جوامع و صلح در فرهنگ‌های مختلف می‌باشد، که افزایش مشارکت در فعالیت‌های ورزشی و ترویج فرصت‌های حضور در رقابت‌های ورزشی را در پی داشته، و می‌تواند کلیه سطوح ورزش نخبه، همگانی، پایه و تربیتی را در بر گیرد (سوتیریادو^۱، ۲۰۱۲؛ کارتاکولیس^۲ و همکاران، ۲۰۰۹). توسعه ورزش به عنوان یک فرصت تأثیرگذار شامل سیستم‌ها، ساختارها و فرآیندهایی است که افراد جامعه را در تمام سطوح قادر می‌سازد تا در ورزش، تفریح و سرگرمی مورد نظر شرکت کنند و عملکردشان را تا سطح مورد نظر پیشرفت دهند (هایوز و همکاران^۳، ۲۰۱۸؛ هال و همکاران^۴، ۲۰۱۹؛ سوتیریادو و همکاران، ۲۰۰۸). سیاست‌ها و برنامه‌ریزی مسئولان ورزشی در هر کشور می‌تواند جهت‌گیری‌ها و مفهوم توسعه در هر سطح از ورزش را پررنگ یا کمرنگ‌تر نماید. اما نکته قابل تأمل و مورد بحث، تفکیک سطوح توسعه ورزش و میزان توسعه در هر سطح است که غالباً بسیار مشکل بوده و بسیار تحت تأثیر سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان ورزش هر کشور است (ماریکه و همکاران^۵، ۲۰۱۴). رویکرد دولت‌های مختلف در سیاست‌گذاری ورزش، نسبت به تمرکز بر هر کدام از سطوح آموزشی تربیتی، همگانی و نخبه متفاوت می‌باشد. در سیاست از بالا به پایین، روی چند رشته ورزشی برای موفقیت‌های بین‌المللی سرمایه‌گذاری‌های خاص می‌شود، به این امید که مشارکت

1. Sotiriadou
2. Kartakoullis
3. Hayoz
4. Hall
5. Marijke

ورزشی مردم نیز بیشتر خواهد شد، و از طرفی در سیاست از پایین به بالا توسعه ورزش هدف اصلی جلب مشارکت همه مردم و محبوبیت ورزش است (کین^۱ و همکاران، ۲۰۱۹؛ قنبری فیروزآبادی و همکاران، ۲۰۲۰). در حالت دوم پژوهشگران اعتقاد دارند که توسعه ورزش به ترتیب از قاعده هرم شامل ورزش مدارس، ورزش محلی، رقابت منطقه‌ای، ملی و در نهایت نخبگان شکل می‌گیرد و در پایین‌ترین سطح به طور غیر هدفمند از مدارس شروع و با شناخت توانمندی‌ها و ویژگی‌های افراد و با توجه شرایط محیطی، به طور هدفمند پیشرفت حاصل خواهد شد (مینارد^۲، ۲۰۱۴).

از طرفی آموزش و پرورش نقش اساسی در رشد پیشرفت هر جامعه‌ای دارد و ارتقای فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و ورزشی جوامع بستگی به توجه مسئولان و برنامه‌ریزان به توسعه کمی و کیفی آموزش و پرورش در آن کشور دارد. در برنامه‌ریزی آموزشی و پرورشی زوایا و فصول مختلف و متفاوتی را باید در نظر داشت که از جمله می‌توان به شناخت نیازهای جامعه، شناخت عناصر آموزش دهنده و گیرنده، نگرش‌ها و نیازهای آنها اشاره کرد. آموزش و پرورش با شناخت و آگاهی به این عوامل می‌تواند به پیش‌بینی، برنامه‌ریزی، اجرای دقیق و حساب شده برنامه‌های دانش‌آموزان و دبیران مربوط اقدام کند (شفیع نیا، ۲۰۰۴). از آنجا که تربیت‌بدنی و ورزش یکی از قوی‌ترین نهادهای تأثیرگذار در فرهنگ جامعه محسوب می‌شود، می‌توان با توسعه فعالیت‌های تربیت‌بدنی و ورزش در مدارس سطح توانایی‌های جسمی، روحی و قوای عقلانی دانش‌آموزان را افزایش و تنش‌های روانی و ناراحتی‌های جسمانی را کاهش داد. جوانان در مراکز آموزشی و مدارس، دورانی را سپری می‌کنند که بیشترین آمادگی را برای جامعه‌پذیری از طریق انواع فعالیت‌های اجتماعی، فرهنگی و ورزشی دارند. بدون تردید، نقش ورزش نه فقط در تأمین سلامت و پالایش روانی دانش‌آموزان مؤثر است، بلکه آن‌ها انواع نقش‌های اجتماعی را تجربه می‌کنند و نگرش مثبتی نسبت به این نوع فعالیت‌ها پیدا خواهند کرد (کین و همکاران، ۲۰۱۹).

فعالیت‌بدنی منظم و ورزش در جوانان، و لذت و جذابیت متعاقب آن موجب پیشگیری از انحرافات اجتماعی، تبهکاری، بزهکاری، رفتارهای مخاطره‌آمیز و اعتیاد و تفریحات ناسالم در آنان می‌گردد (پوسچر و همکاران^۳، ۲۰۰۶). ساختار ورزش دانش‌آموزی مشابه ساختار کلی نظام ورزش است و دارای ابعاد آموزشی، همگانی و قهرمانی است. محورهای مختلفی مانند منابع مالی، نیروی انسانی، مشارکت، تأسیسات و تجهیزات برای توسعه ورزش دانش‌آموزی در نظر گرفته شده است و گزارش‌های توسعه

1. Keane
2. Mayrand
3. De Bosscher

ورزش حاکی از پایین بودن شاخص‌های توسعه یافتگی در ورزش دانش‌آموزی ایران است (سند راهبردی نظام جامع توسعه تربیت‌بدنی و ورزشی کشور، ۲۰۰۴). کشورهای پیشرفته در ورزش، پایه و اساس برنامه‌های تعلیم و تربیت ورزشکاران را در مدارس ابتدایی متمرکز می‌کنند و زمینه را برای جذب دانش‌آموزان کم سن به اماکن و تاسیسات ورزشی فراهم می‌سازند (باقرزاده و همکاران، ۲۰۰۱). سیستم ادراکی و حرکتی دانش‌آموزان در اثر جنبش و فعالیت توسعه می‌یابد، کودکان در قالب حرکات بسیاری از خواسته‌ها و علایق خود را که بیان آنها از طریق زبان امکان‌پذیر نیست، بیان می‌کنند. دانش‌آموزان با انجام ورزش‌های مختلف مهارت‌های حرکتی پایه را می‌آموزند. بدیهی است چنانچه نتوان فرصت‌های لازم برای توسعه و شناسایی موانع ورزش را در دانش‌آموزان فراهم نمود، سبب از دست دادن انگیزه‌های آنان از حضور در ورزش و عدم توسعه ورزش قهرمانی در آینده می‌گردد (دن‌هارتای^۱ و همکاران، ۲۰۱۸). توسعه یافتگی ورزش کشور اثرگذار باشد و با تدوین الگوی توسعه ورزش در مدارس، ورزش کشور نیز با بهره‌گیری از ظرفیت‌های ورزش دانش‌آموزی، در مسیر توسعه قرار گیرد (عزیزی و همکاران، ۲۰۱۱).

مطالعات انجام شده در ورزش دانش‌آموزی ایران به طور کلی نشان داده است که فقدان سیاست‌ها، خط مشی‌های راهبردی، عدم هماهنگی بین مجموعه نهادها، سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرایی مرتبط با ورزش، ناکافی بودن منابع مادی و انسانی در حوزه‌های مختلف ورزشی و بعضاً انجام کارهای موازی و عدم نظارت کافی بر فعالیت‌های ورزشی از جمله مهمترین نارسایی‌های ورزش دانش‌آموزی محسوب می‌شوند (ریحانی و همکاران، ۲۰۱۷). در همین راستا افضل‌پور و همکاران (۲۰۰۶) در پژوهشی گزارش نمودند عدم برنامه‌ریزی مطلوب در زمینه اصول و اهداف کلی در آموزش و پرورش، کمبود معلم ورزش در مدارس ابتدایی، محدود بودن ساعات درس ورزش، کمبود کتاب‌های علمی و عدم تخصص کافی و کمبود دانش و آگاهی معلمان در زمینه ورزش، کمبود تجهیزات، وسایل و مکان‌های ورزشی کافی و استاندارد و ضعف مدیریت یا عدم همکاری مدیران مهمترین موانع توسعه ورزش دانش‌آموزی هستند. هاشمی (۲۰۱۴) موانع دانش‌آموزان برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی را شامل موانع اقتصادی و تسهیلاتی، و موانع شخصی، فرهنگی و خانوادگی عنوان نمودند. همچنین رضوی و همکاران (۲۰۱۱) در پژوهشی گزارش نمودند که عوامل تاثیرگذار در کیفیت بخشی درس تربیت‌بدنی به ترتیب اولویت شامل ارزشیابی، شیوه تدریس، تخصص معلمان ورزش، برنامه آموزشی، امکانات،

1. Den Hartigh

محتوای آموزشی، نگرش (مسوولان، دانش آموزان و معلمان)، تجربه معلمان ورزش، بودجه و اهداف آموزشی می‌باشند. میرزایی کالار و همکاران (۲۰۲۰) راهبردهای توسعه ورزش دانش‌آموزی را شامل توسعه برنامه درس تربیت‌بدنی، کیفیت بخشی درس تربیت‌بدنی، توسعه ورزش قهرمانی دانش‌آموزان، توسعه ورزش همگانی و فعالیت‌ها، توسعه مدیریت عملکرد، ارتقاء کیفی فضا و تجهیزات ورزشی، تقویت و توانمندسازی منابع انسانی، و توسعه سواد حرکتی گزارش نمودند.

همچنین قنبری فیروزآبادی و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهش خود عوامل توسعه ورزش دانش‌آموزی را شامل نیروی انسانی، منابع مالی، فضا و تجهیزات، اجرای درس و فوق برنامه تربیت‌بدنی به عنوان عوامل علی، عوامل مدیریتی، فرهنگی-اجتماعی، رسانه و فناوری، علمی-ورزشی به عنوان شرایط زمینه‌ای و عوامل مالی، سیاسی، اقتصادی و اداری به عنوان شرایط مداخله‌گر و در حوزه‌های مختلف (توسعه ساختاری، اقدامات مدیریتی، توسعه نیروی انسانی، توسعه درآمدی، توسعه فضا و تجهیزات، توسعه فرهنگی و توسعه برنامه‌های فوق برنامه) راهبردهای توسعه ورزش دانش‌آموزی را ارائه نمودند. بررسی اسناد و گزارش‌های مربوط به ابعاد ورزش دانش‌آموزی مستخرج از مرکز اسناد معاونت تربیت-بدنی وزارت آموزش و پرورش و منابع کتابخانه‌ای، حاکی از عدم انطباق برنامه‌ریزی استراتژیکی و فراگیر بر اساس ابعاد توسعه ورزش دانش‌آموزی در هر استان بوده است. همچنین زیرساخت و امکانات که اساس توسعه ورزش در نهاد آموزش و پرورش است، مورد توجه قرار نگرفته است. ضمناً مطالعات تفصیلی و مسأله محور با محوریت پژوهش و توسعه پیرامون ارزیابی تغییرات ساختاری و برنامه‌ای ورزش دانش‌آموزی نیز هنوز به صورت یک حوزه مطالعاتی پویا تثبیت نشده است. با وجود این در حوزه فعالیت‌های ورزشی و تشکیلات رقابتی تفریحی پیشرفت‌های چشمگیری حداقل در بعد کمی صورت گرفته است. بنابراین فراتر از برنامه‌ها، اهداف و محورهای تعیین شده در نهادهای مسئول، باید الگوی مناسب و متناسب با شرایط، با الگوبرداری از مدارس برخوردار ورزشی و همگام با سطوح اصلی ورزش کشور بر اساس مطالعات کلان طراحی شود تا دانش و توان موجود در زمینه توسعه ورزش دانش‌آموزی به بهترین وجه ممکن به کار گرفته شود (پوسچر و همکاران، ۲۰۰۶). بر این اساس و با توجه به اهمیت توسعه ورزش در مدارس پژوهش حاضر به دنبال اولویت‌بندی شاخص‌های توسعه ورزش دانش‌آموزی است تا ضمن آشکار کردن تفاوت بین ابعاد و مؤلفه‌های مورد نظر در زمینه ابعاد توسعه ورزش مدارس، نظم و چارچوب نوینی را در این حوزه ایجاد و سرانجام الگوی جامع و کاربردی را در جهت اصلاح، بهبود و ارتقا سطح توسعه یافتگی ورزش دانش‌آموزی و بکارگیری آن مطرح نماید.

روش پژوهش

پژوهش حاضر پژوهشی از نوع کاربردی بوده که به روش آمیخته اکتشافی انجام گرفت. جامعه آماری این پژوهش در هر دو بخش کیفی و کمی را صاحب‌نظران دانشگاهی حوزه ورزش دانش‌آموزی با حداقل ۵ سال سابقه مدیریت عالی تشکیل دادند که با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند تعداد ۱۵ نفر تا رسیدن به اشباع نظری انتخاب شدند. صاحب‌نظران متخصصین تربیت‌بدنی با مدرک دکتری بودند که در دوران مدیریت خود سمت‌هایی به عنوان مدیر کل یا معاون تربیت‌بدنی آموزش پرورش استان، مدیر کل یا معاون تربیت‌بدنی استان، مدیر تربیت‌بدنی دانشگاه، و رییس یا معاون دانشکده تربیت‌بدنی را داشته و در حوزه ورزش دانش‌آموزی مطالعات و پژوهش و پست سازمانی داشته (جدول ۱) و با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند ۱۵ نفر برای هر ۲ بخش کیفی (مصاحبه) و کمی پژوهش (تکمیل پرسشنامه مدل ساختاری تفسیری) انتخاب شدند. ابزار پژوهش در بخش کیفی مصاحبه عمیق نیمه‌ساختارمند بود که از طریق آن محرک‌ها و شاخص‌های اصلی توسعه ورزش دانش‌آموزی مشخص شدند. ابزار پژوهش در بخش کمی نیز پرسشنامه محقق ساخته بر اساس شاخص‌های به دست آمده در بخش کیفی بود که روایی آن به تایید خبرگان حوزه مدیریت ورزشی رسید. در بخش کمی، برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از مدل‌سازی ساختاری تفسیری (ISM) بهره گرفته شد. مدل‌سازی ساختاری تفسیری یک روش سیستماتیک و ساختار یافته برای ایجاد و فهم روابط میان عناصر یک سیستم پیچیده است که در سال ۱۹۷۴ توسط وارفیلد^۱ معرفی شد. ISM یک ابزار قدرتمند کمی در حوزه‌های مختلف و تکنیکی مناسب برای تحلیل تأثیر یک عنصر بر دیگر عناصر است. این روش - شناسایی به ایجاد و جهت دادن به روابط پیچیده میان عناصر یک سیستم کمک می‌کند. پس از شناسایی عوامل مؤثر بر توسعه ورزش دانش‌آموزی، نحوه‌ی اثرپذیری و اثرگذاری عوامل بر یکدیگر بررسی و با استفاده از مدل‌سازی ساختاری تفسیری سطح‌بندی شدند. در این مرحله عوامل شناسایی شده از مرحله‌ی قبل به عنوان ورودی‌های ISM در نظر گرفته شدند و بر مبنای آن‌ها به سطح‌بندی پرداخته شد.

---

1. Warfield, J.N

Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International Public License

جدول ۱- ویژگی‌های خبرگان و صاحب‌نظران پژوهش

مجموع		ویژگی‌های خبرگان	
۱۵	۷	کمتر از ۴۰ سال	
	۶	۴۰ تا ۵۰ سال	
	۲	بیشتر از ۵۰ سال	
۱۵	۲	زن	
	۱۳	مرد	
۱۵	۱۱	کمتر از ۱۰ سال	
	۴	بیشتر از ۱۰ سال	
۱۵	۹	سابقه مدیریت عالی در حوزه دانش‌آموزی	
	۶	سابقه مدیریت عالی + سابقه پژوهش در حوزه ورزش دانش‌آموزی	

نتایج

با بررسی مطالعات گذشته و دریافت نظر صاحب‌نظران و خبرگان با استفاده از روش دلفی متغیرهای مرتبط با مسئله شناسایی شدند. پس از انجام مصاحبه‌های عمیق نیمه ساختاریافته با صاحب‌نظران و خبرگان، مجموعه زیادی از مفاهیم در قالب کدگذاری باز بدست آمد که پس از حذف و ادغام آن‌ها ۳۳ کد باز حاصل و در گام بعدی و از طریق کدگذاری محوری تعداد ۱۱ مفهوم اصلی حاصل شد (جدول ۲).

جدول ۲- چارچوب‌بندی و کدگذاری محرک‌ها و شاخص‌های اصلی شناسایی شده به همراه میزان تکرار آن‌ها در منابع و مصاحبه‌ها

تکرار در مصاحبه	تکرار در منابع علمی	محرک‌ها و شاخص‌های اصلی توسعه ورزش دانش‌آموزی
۷	۱۳	۱ شناخت و نگرش جامعه دانش‌آموزی نسبت به ورزش (سواد حرکتی)
۹	۱۱	۲ برنامه‌ریزی بخشی، میان بخشی و فرابخشی در تشکیلات مرتبط با ورزش دانش‌آموزی (مدیریت راهبردی)
۸	۸	۳ مشارکت‌دهی داوطلبان و بخش خصوصی در خدمات ورزش دانش‌آموزی (کارآفرینی اجتماعی)

ادامهٔ جدول ۲- چارچوب‌بندی و کدگذاری محرک‌ها و شاخص‌های اصلی شناسایی شده به همراه میزان تکرار آن‌ها در منابع و مصاحبه‌ها

تکرار در مصاحبه	تکرار در منابع علمی	محرک‌ها و شاخص‌های اصلی توسعهٔ ورزش دانش‌آموزی
۸	۱۰	۴ ایجاد ارتباط بین ورزش و پیشرفت تحصیلی و ترویج آموزش دروس از طریق بازی و ورزش (ورزش و تحصیل)
۶	۱۱	۵ یکپارچه‌سازی و هم‌رسایی خدمات دولتی نظام آموزش و نظام ورزش برای دانش‌آموزان (تقسیم کار ملی)
۷	۴	۶ یکپارچه‌سازی و هدفمندسازی مسابقات دانش‌آموزی در تمام سطوح (ورزش رقابتی)
۸	۶	۷ نهادینه‌سازی و فرهنگ‌سازی استعدادیابی و استعدادپروری ورزشی در مدارس با مشارکت خانواده‌ها و هیأت‌های ورزشی
۹	۶	۸ هوشمندسازی فضای ورزشی مدارس
۶	۵	۹ یکارگیری ظرفیت‌ها و منابع (مالی، فیزیکی و ...) نهادهای دولتی و مردمی از طریق شبکه‌سازی
۹	۶	۱۰ آموزش همگانی و فرهنگ‌سازی ورزش در جامعه دانش‌آموزی با رویکرد چند رسانه‌ای (بازاریابی اجتماعی)
۶	۱۰	۱۱ توسعه پایدار ورزش دانش‌آموزی با رویکرد ورزش مادام‌العمر

تشکیل ماتریس خود تعاملی ساختاری

در این مرحله متغیرهای مسئله به صورت دو به دو و زوجی با هم بررسی می‌شوند و پاسخ‌دهنده با استفاده از نمادهای زیر به تعیین روابط بین متغیرها می‌پردازد. V: ارتباط یک‌طرفه از i به j
A: ارتباط یک‌طرفه از j به i
X: ارتباط دوطرفه از i به j و بالعکس
O: هیچ ارتباطی بین i و j وجود ندارد (راوی و شانکار، ۲۰۰۵). بعد از محاسبه فراوانی در هر سلول، جدول نهایی در این بخش نگارش می‌گردد. ماتریس خود تعاملی ساختاری نهایی به شرح ذیل می‌باشد (جدول ۳).

جدول ۳- ماتریس خود تعاملی ساختاری نهایی

کدها	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8	C9	C10	C11
C1	۱										
C2	V	۱									
C3	X	A	۱								
C4	X	A	X	۱							
C5	V	A	V	X	۱						
C6	V	A	X	X	X	۱					
C7	X	A	X	X	A	X	۱				
C8	O	A	O	O	O	O	O	۱			
C9	V	V	X	V	X	V	V	V	۱		
C10	V	A	X	X	X	V	X	O	X	۱	
C11	X	X	X	A	A	A	A	A	A	X	۱

تشکیل ماتریس دسترسی اولیه

در این مرحله با استفاده از قانون جایگذاری ۰ و ۱، ماتریس SSIM به ماتریس ۰ و ۱ تبدیل می‌شود که به این ماتریس، ماتریس دریافتی اولیه گفته می‌شود. قانون جایگذاری ۰ و ۱ به شرح زیر است:

- اگر ارتباط بین دو عنصر (i, j) در ماتریس خود تعاملی V باشد در ماتریس RM ارتباط بین i, j را با عدد ۱ و بالعکس ارتباط بین i, j را با عدد ۰ جایگزین می‌شود.
- اگر ارتباط بین دو عنصر (i, j) در ماتریس خود تعاملی A باشد در ماتریس RM ارتباط بین i, j را با عدد ۰ و بالعکس ارتباط بین i, j را با عدد ۱ جایگزین می‌شود.
- اگر ارتباط بین دو عنصر (i, j) در ماتریس خود تعاملی X باشد در ماتریس RM ارتباط بین i, j را با عدد ۱ و بالعکس ارتباط بین i, j را با عدد ۰ جایگزین می‌شود.
- اگر ارتباط بین دو عنصر (i, j) در ماتریس خود تعاملی O باشد در ماتریس RM ارتباط بین i, j را با عدد ۰ و بالعکس ارتباط بین i, j را با عدد ۰ جایگزین می‌شود (جدول ۴).

جدول ۴- ماتریس دسترسی اولیه

متغیرها	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8	C9	C10	C11
C1	۱	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۱	۱	۰	۱
C2	۱	۱	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱
C3	۱	۱	۱	۰	۱	۱	۰	۱	۱	۰	۱
C4	۱	۱	۱	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۱
C5	۱	۱	۱	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۱
C6	۱	۱	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۱
C7	۱	۱	۱	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۱
C8	۱	۱	۱	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۱
C9	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱
C10	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱
C11	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱

تشکیل ماتریس دسترسی نهایی

پس از آن که ماتریس دسترسی اولیه به دست آمد، با وارد نمودن انتقال‌پذیری در روابط متغیرها ماتریس دسترسی نهایی به دست می‌آید. این یک ماتریس مربعی است که هر یک از درایه‌های r_{ij} آن هنگامی که عنصر r_i به عنصر r_j با هر طولی دسترسی داشته باشد و در غیر این صورت برابر با صفر است. روش به دست آوردن ماتریس دسترسی با استفاده از نظریه اویرل^۱ است که در آن ماتریس مجاورت به ماتریس واحد اضافه می‌شود و سپس این ماتریس را در صورت تغییر نکردن درایه‌های ماتریس به توان n می‌رساند. فرمول زیر روش تعیین ماتریس دسترسی را با استفاده از ماتریس مجاورت نشان می‌دهد:

$$A+I \quad \text{مرحله اول:}$$

$$M=(A+I)^n \quad \text{مرحله دوم:}$$

ماتریس A ماتریس دسترسی اولیه، I ماتریس همانی و M ماتریس دسترسی نهایی است (جدول ۵). عملیات به توان رساندن ماتریس باید طبق قاعده بولین^۲ باشد:

$$1 \times 1 = 1, \quad 1 + 1 = 1$$

1. Euler, L.,
2. Bolin Rule

جدول ۵- ماتریس دسترسی نهایی

متغیرها	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8	C9	C10	C11	قدرت نفوذ
C1	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۱	۱	۱	۱۰
C2	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱۱
C3	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱۱
C4	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۱	۱	۱	۱۰
C5	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱۱
C6	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۱	۱	۱	۱۰
C7	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۱	۱	۱	۱۰
C8	۱	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۱	۰	۱	۱	۶
C9	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱۱
C10	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱۱
C11	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱۱
قدرت وابستگی	۱۱	۱۱	۱۰	۷	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	۱۱	۱۱	۱۱	

سطح‌بندی متغیرها

در این مرحله، با استفاده از ماتریس‌های دسترسی نهایی، مجموعه خروجی و ورودی برای هر متغیر بدست می‌آید (جدول ۶). مجموعه خروجی و ورودی برای یک متغیر به صورت زیر تعریف می‌شود. مجموعه خروجی یک متغیر: شامل اجزایی از سیستم است که از آن جزء نشات می‌گیرد. برای تعیین مجموعه متأخر مربوط به هر جزء سطر مربوط به آن را باید بررسی کرد. تعداد "۱" های این سطر نشان‌دهنده خطوط جهت‌داری است که از آن جزء خارج می‌شود. مجموعه ورودی یک متغیر: شامل اجزایی از سیستم است که به آن جزء منتهی می‌شود. برای تعیین مجموعه متقدم هر جزء، ستون مربوط به آن بررسی می‌شود. تعداد "۱" های این ستون، نشان‌دهنده خطوط جهت‌داری است که به آن جزء وارد می‌شود. پس از تعیین مجموعه ورودی و خروجی، اشتراک این مجموعه‌ها برای هر یک از متغیرها تعیین می‌شود. متغیرهایی که مجموعه خروجی و مشترک آن‌ها کاملاً مشابه باشند، در بالاترین سطح از سلسله مراتب مدل ساختاری تفسیری قرار می‌گیرند. به منظور یافتن اجزای تشکیل دهنده سطح بعدی سیستم، اجزای بالاترین سطح آن در محاسبات ریاضی جدول مربوط حذف می‌شود و عملیات

مربوط به تعیین اجزای سطح بعدی مانند روش تعیین اجزای بالاترین سطح انجام می‌شود. این عملیات تا آنجا تکرار می‌شود که اجزای تشکیل‌دهنده کلیه سطوح سیستم مشخص شوند.

جدول ۶- تعیین سطوح در سلسله مراتب مدل ساختاری تفسیری

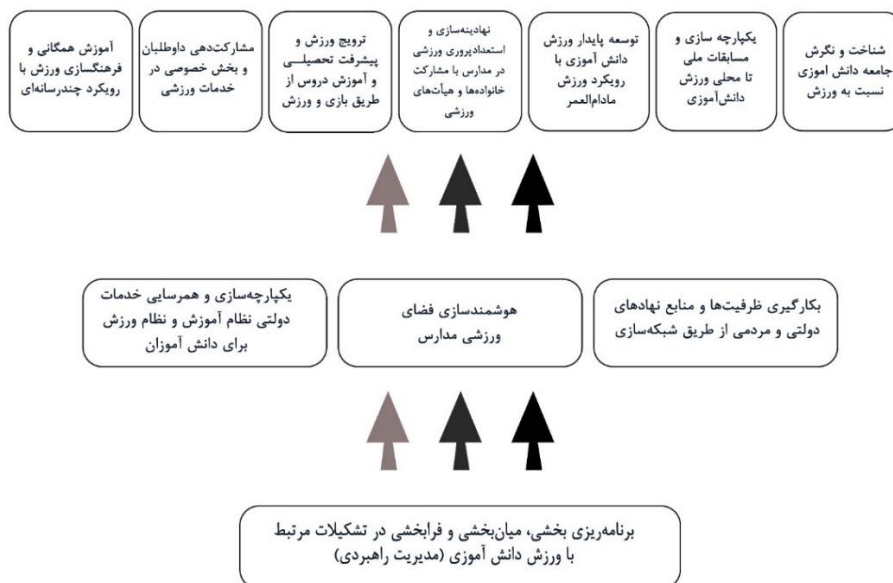
کدها	مجموعه خروجی	مجموعه ورودی	مجموعه مشترک	سطوح
C1	۱.۲.۳.۴.۵.۶.۷.۹.۱۰.۱۱	۱.۲.۳.۴.۵.۶.۷.۸.۹.۱۰.۱۱	۱.۲.۳.۴.۵.۶.۷.۹.۱۰.۱۱	۱
C2	۱.۲.۳.۴.۵.۶.۷.۸.۹.۱۰.۱۱	۲.۳.۷.۸.۱۰.۱۱	۱.۲.۳.۴.۵.۶.۷.۸.۹.۱۰.۱۱	۳
C3	۱.۲.۳.۴.۵.۶.۷.۸.۹.۱۰.۱۱	۱.۲.۳.۴.۵.۶.۷.۸.۹.۱۰.۱۱	۱.۲.۳.۴.۵.۶.۷.۸.۹.۱۰.۱۱	۱
C4	۱.۲.۳.۴.۵.۶.۷.۹.۱۰.۱۱	۱.۲.۳.۴.۵.۶.۷.۹.۱۰.۱۱	۱.۲.۳.۴.۵.۶.۷.۹.۱۰.۱۱	۱
C5	۱.۲.۳.۴.۵.۶.۷.۸.۹.۱۰.۱۱	۱.۲.۳.۴.۵.۶.۷.۹.۱۰.۱۱	۱.۲.۳.۴.۵.۶.۷.۹.۱۰.۱۱	۲
C6	۱.۲.۳.۴.۵.۶.۷.۹.۱۰.۱۱	۱.۲.۳.۴.۵.۶.۷.۹.۱۰.۱۱	۱.۲.۳.۴.۵.۶.۷.۹.۱۰.۱۱	۱
C7	۱.۲.۳.۴.۵.۶.۷.۹.۱۰.۱۱	۱.۲.۳.۴.۵.۶.۷.۹.۱۰.۱۱	۱.۲.۳.۴.۵.۶.۷.۹.۱۰.۱۱	۱
C8	۱.۲.۳.۸.۱۰.۱۱	۲.۳.۵.۸.۹.۱۰.۱۱	۲.۳.۸.۱۰.۱۱	۲
C9	۱.۲.۳.۴.۵.۶.۷.۸.۹.۱۰.۱۱	۱.۲.۳.۴.۵.۶.۷.۹.۱۰.۱۱	۱.۲.۳.۴.۵.۶.۷.۹.۱۰.۱۱	۲
C10	۱.۲.۳.۴.۵.۶.۷.۸.۹.۱۰.۱۱	۱.۲.۳.۴.۵.۶.۷.۸.۹.۱۰.۱۱	۱.۲.۳.۴.۵.۶.۷.۸.۹.۱۰.۱۱	۱
C11	۱.۲.۳.۴.۵.۶.۷.۸.۹.۱۰.۱۱	۱.۲.۳.۴.۵.۶.۷.۸.۹.۱۰.۱۱	۱.۲.۳.۴.۵.۶.۷.۸.۹.۱۰.۱۱	۱

با توجه به نتایج بدست آمده مشخص شد که عوامل شناخت و نگرش جامعه دانش‌آموزی نسبت به ورزش، مشارکت‌دهی داوطلبان و بخش خصوصی در خدمات ورزش دانش‌آموزی، ایجاد ارتباط بین ورزش و پیشرفت تحصیلی و ترویج آموزش دروس از طریق بازی و ورزش، یکپارچه‌سازی و هدفمندسازی مسابقات دانش‌آموزی در تمام سطوح، نهادینه‌سازی و فرهنگ‌سازی استعدادیابی و استعدادپروری ورزشی در مدارس با مشارکت خانواده‌ها و هیأت‌های ورزشی مربوط به سطح اول اثرگذاری می‌باشند. بدین ترتیب با حذف این عوامل، محاسبات مجدداً از سر گرفته می‌شود. با توجه به نتایج بدست آمده مشخص می‌شود که عوامل یکپارچه‌سازی و هم‌رسانی خدمات دولتی نظام آموزش و نظام ورزش برای دانش‌آموزان، هوشمندسازی فضای ورزشی مدارس، بکارگیری ظرفیت‌ها و منابع (مالی، فیزیکی و...) نهادهای دولتی و مردمی از طریق شبکه‌سازی مربوط به سطح دوم اثرگذاری و برنامه‌ریزی بخشی، میان‌بخشی و فرابخشی در تشکیلات مرتبط با ورزش دانش‌آموزی، مربوط به سطح سوم اثرگذاری است. قابل ذکر است که عوامل با اهمیت کمتر در بالا و عوامل با اهمیت بیشتر در پایین مدل قرار می‌گیرند.

رسم مدل نهایی ساختاری تفسیری

در نهایت مطابق با شکل ۱، با توجه به سطوح متغیرها و ماتریس دسترسی نهایی، مدل زیر به دست آمد.

شکل ۱- مدل نهایی سه سطحی عوامل مؤثر بر توسعه ورزش دانش آموزی

تجزیه و تحلیل قدرت نفوذ و میزان وابستگی (نمودار MICMAC)^۱

در این مرحله متغیرها در چهار گروه طبقه‌بندی می‌شوند. اولین گروه شامل متغیرهای خودمختار (ناحیه ۱) می‌شود که قدرت نفوذ و وابستگی ضعیفی دارند. این متغیرها تا حدودی از سایر متغیرها مجزا هستند و ارتباط کمی دارد. گروه دوم، متغیرهای وابسته (ناحیه ۲) را شامل می‌شود که از قدرت نفوذ ضعیف اما وابستگی بالایی برخوردارند. گروه سوم، متغیرهای پیوندی (ناحیه ۳) هستند. این متغیرها قدرت نفوذ و وابستگی بالایی دارند. در واقع هر گونه عملی بر روی این متغیرها منجر به تغییر در سایر متغیرها می‌شود. گروه چهارم، متغیرهای مستقل (ناحیه ۴) می‌باشند. این متغیرها از قدرت نفوذ بالا و وابستگی پایینی برخوردارند. متغیرهایی که از قدرت نفوذ بالایی برخوردارند اصطلاحاً

1. Cross-Impact Matrix Multiplication Applied to Classification

متغیرهای کلیدی خوانده می‌شوند. واضح است که این متغیرها در یکی از دو گروه متغیرهای مستقل یا پیوندی جای می‌گیرند. از طریق جمع کردن ورودی‌های "۱" در هر سطر و ستون قدرت نفوذ و میزان وابستگی متغیرها بدست می‌آید. بر همین اساس، نمودار قدرت نفوذ-وابستگی ترسیم می‌شود (شکل ۲).

قدرت وابستگی	۱۱									C5	C2 C3 C10 C11	
	۱۰									C4 C6 C7	C1 C9	
	۹				نفوذ					پیوندی		
	۸											
	۷											
	۶							C8				
	۵				خود مختار					وابسته		
	۴											
	۳											
	۲											
	۱											
		۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱
		قدرت وابستگی										

شکل ۲- نمودار قدرت نفوذ - وابستگی

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر به دنبال اولویت‌بندی شاخص‌های توسعه ورزش دانش‌آموزی ایران بود، تا ضمن آشکار کردن تفاوت بین شاخص‌ها و مؤلفه‌های مورد نظر در زمینه ابعاد توسعه ورزش مدارس، نظم و چارچوب نوینی را در این حوزه ایجاد و سرانجام الگوی جامع و کاربردی را در جهت اصلاح، بهبود و ارتقا سطح توسعه یافتگی ورزش دانش‌آموزی و بکارگیری آن مطرح نماید. تحلیل یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که شاخص‌های توسعه ورزش دانش‌آموزی شامل سواد حرکتی، مدیریت راهبردی،

کارآفرینی اجتماعی، ورزش و تحصیل، تقسیم کار ملی، ورزش رقابتی، نهادینه‌سازی و فرهنگ‌سازی استعدادیابی و استعدادپروری ورزشی در مدارس با مشارکت خانواده‌ها و هیأت‌های ورزشی، هوشمندسازی فضای ورزشی مدارس، بکارگیری ظرفیت‌ها و منابع (مالی، فیزیکی و...) نهادهای دولتی و مردمی از طریق شبکه‌سازی، بازاریابی اجتماعی، توسعه پایدار ورزش دانش‌آموزی با رویکرد ورزش مادام‌العمر بودند. شرماتووویچ و همکاران (۲۰۲۱) در پژوهش خود مشکلات ورزش مدارس را کمبود زمان آموزش، کمبود تجهیزات لازم، ضعف مادی و پایه فنی مدارس، و راه برطرف کردن آن را رسانه‌های گروهی، رویدادهای ورزشی و برگزاری مسابقات اعلام نمودند. رو و همکاران (۲۰۱۳) عدم وجود امکانات و تجهیزات ورزشی، عدم وجود فضای آموزشی مناسب، عوامل جغرافیایی و کمبود مربیان ورزشی را مهمترین عوامل توسعه نیافتگی ورزش دانش‌آموزی گزارش نمودند. جعفری هرندی و همکاران (۲۰۱۱) گزارش نمود ده عامل اثرگذار در کیفیت بخشی ورزش مدارس به ترتیب شامل ارزشیابی، شیوه تدریس، تخصص معلمان ورزش، برنامه آموزشی، امکانات، محتوای آموزشی، نگرش، تجربه معلمان ورزش، بودجه، و اهداف آموزشی می‌باشند. هنری و همکاران (۲۰۱۲) نیز اشاره داشت ارتباط مستقیمی بین نقش چهارگانه اطلاع‌رسانی، مشارکت اجتماعی، آموزشی و فرهنگ‌سازی رسانه‌های ورزشی با توسعه فرهنگ ورزش مدارس وجود دارد. یزدانی فاروقی (۱۹۹۵) در پژوهش خود در خصوص وضعیت امور فوق‌برنامه و ورزش در دانشگاه‌ها و مدارس کشورهای آسیای میانه و جمهوری اسلامی ایران اعلام نمود میزان موفقیت در امور فوق‌برنامه در کشور ایران در توسعه برنامه‌های آموزش عمومی و مربیگری ۱۳ درصد، فعالیت در سطح قهرمانی ۲۰ درصد و فقط در امر برنامه‌های تفریحی ورزشی ۷۸/۹ درصد موفقیت داشته است و در کشورهای آسیای میانه توسعه برنامه‌های آموزش عمومی و مربیگری ۶/۲ درصد، ورزش قهرمانی ۲۱ درصد و برگزاری برنامه‌های تفریحی ورزشی ۱۱/۸ درصد موفقیت قابل ملاحظه‌ای نداشته‌اند.

میرزایی کالار و همکاران (۲۰۲۰) گزارش نمودند در فرآیند و مسیر توسعه ورزش دانش‌آموزی ایران، عوامل استراتژی‌ها، فرآیندها و مسیرها دارای اثر مستقیم و معنی‌داری بر پیامدهای توسعه می‌باشند و عامل ذینفعان نیز از طریق استراتژی‌ها بر پیامدهای توسعه اثر دارد و توسعه ورزش دانش‌آموزی فرآیندی پویا است و برای تحقق آن و حصول پیامدهای توسعه، ذینفعان، استراتژی‌ها، فرآیندها و مسیرهای توسعه ورزش با هم عمل می‌کنند. آن‌ها استراتژی‌های توسعه ورزش دانش‌آموزی را توسعه برنامه درس تربیت‌بدنی، کیفیت بخشی درس تربیت‌بدنی، توسعه ورزش قهرمانی دانش‌آموزان، توسعه ورزش همگانی و فعالیت‌ها، توسعه مدیریت عملکرد، ارتقاء کیفی فضا و تجهیزات ورزشی، تقویت و

توانمندسازی منابع انسانی و توسعه سواد حرکتی گزارش نمودند. همان‌طور که مشاهده شد، استراتژی‌های گزارش شده در پژوهش میرزایی کالار و همکاران (۲۰۲۰) با شاخص‌های شناسایی شده در پژوهش حاضر همخوانی دارد. همچنین قنبری فیروزآبادی و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهش خود عوامل توسعه ورزش دانش‌آموزی را شامل نیروی انسانی، منابع مالی، فضا و تجهیزات، اجرای درس و فوق برنامه تربیت‌بدنی به عنوان عوامل علی، عوامل مدیریتی، فرهنگی-اجتماعی، رسانه و فناوری، علمی-ورزشی به عنوان شرایط زمینه‌ای و عوامل مالی، سیاسی، اقتصادی و اداری به عنوان شرایط مداخله‌گر و در حوزه‌های مختلف (توسعه ساختاری، اقدامات مدیریتی، توسعه نیروی انسانی، توسعه درآمدی، توسعه فضا و تجهیزات، توسعه فرهنگی و توسعه برنامه‌های فوق برنامه) راهبردهای توسعه ورزش دانش‌آموزی را ارائه نمودند، که در راستای نتایج پژوهش حاضر قرار دارد، هر چند اولویت اول در این پژوهش تمرکز بر تربیت نیروی انسانی کارآمد بود. با مقایسه نتایج پژوهش حاضر و پژوهش‌های پیشین نظیر یزدانی فاروقی (۱۹۹۵)، جعفری هرندی و همکاران (۲۰۱۱)، هنری و همکاران (۲۰۱۲)، میرزایی کالار و همکاران (۲۰۲۰)، و قنبری فیروزآبادی و همکاران (۲۰۲۰)، به نظر می‌رسد که بهبود سواد حرکتی از طریق برنامه درس تربیت‌بدنی در مدارس و ارتقاء کیفیت محتوای آموزشی، فرهنگ‌سازی ورزش از طریق رسانه‌ها و شبکه‌های مجازی، توسعه ورزش قهرمانی دانش‌آموزی از طریق همکاری با فدراسیون‌ها و هیات‌های ورزشی استان‌ها، بهبود نظام استعدادیابی از طریق مشارکت خانواده‌ها و مشارکت اجتماعی بیشتر تاثیر به‌سزایی در توسعه ورزش دانش‌آموزی خواهند داشت، و جهت پیاده‌سازی راهکارهای ذکر شده، ارتقاء کمی و کیفی فضاها و تجهیزات ورزشی از طریق همکاری با نهادهای دولتی و تعاملات سیاسی در سطوح عالی مدیریتی، در دستور کار متولیان ورزش دانش‌آموزی قرار گیرد تا از این طریق، توسعه ورزش دانش‌آموزی و تربیتی در مدارس و در راستای آن ورزش قهرمانی کشور شکل گیرد.

بنابراین با توجه به نتایج پژوهش حاضر و پژوهش‌های گذشته، سواد حرکتی و بهبود آن در دانش‌آموزان بیشترین تکرار و تاثیرگذاری را داشته است. سواد حرکتی ترکیبی از تسلط بر مهارت‌های بنیادین حرکتی و ورزشی است که دانش‌آموز را قادر می‌سازد تا حرکات مداوم محیط پیرامونش را نگاه کند و تصمیم‌گیری دقیقی بر اساس درکش از محیط داشته باشد. دانش‌آموزان با سواد حرکتی به ظرفیت‌های حرکتی خود اعتماد می‌کنند، انگیزه آنان با تمرکز بر بعد جسمانی بیشتر می‌شود، از انجام فعالیت جسمانی لذت می‌برند، توانایی و قابلیت‌های جسمانی خود را به نمایش می‌گذارند، و ضمن آمادگی برای لذت از چالش، خود را برای تلاش و مشارکت در فعالیت‌های بدنی آماده می‌کنند. بنابراین در راستای توسعه ورزش دانش‌آموزی و بهبود سواد حرکتی دانش‌آموزان

اقداماتی نظیر تلفیق درس‌ها با تربیت بدنی، پویا نمودن محیط مدرسه، اجرای فعالیت‌ها فوق برنامه ورزشی و اردوها و تفریحات ورزشی، و همچنین توجه به کلاس درس تربیت بدنی و ارتقاء کیفیت محتوای آموزشی آن از اهمیت قابل توجهی برخوردار است تا پس از مهیا نمودن بستر لازم شامل فرهنگ‌سازی ورزش، توسعه ورزش قهرمانی دانش‌آموزی، بهبود نظام استعدادیابی، و ارتقاء کمی و کیفی فضاها و تجهیزات ورزشی، ورزش دانش‌آموزی در مسیر توسعه قرار گیرد. شاخص و عامل پرتکرار بعدی در پژوهش‌ها، توسعه ورزش قهرمانی دانش‌آموزی بود که امروزه در مدارس مورد توجه قرار نمی‌گیرد و گزارشات پژوهش‌های پیشین و پژوهش حاضر بر اهمیت آن تاکید دارند و لازمه توسعه و بهبود ورزش قهرمانی دانش‌آموزی، همکاری مستمر و تعاملات بالا با فدراسیون‌ها و هیات‌های ورزشی و همچنین بهبود جایگاه هیات ورزش دانش‌آموزی استان‌ها می‌باشد تا از این طریق ورزش قهرمانی با تاکید بر ملاحظات اصول علم تمرین و تغذیه در دستور کار قرار گیرد و شرایط برای بهبود شاخص پرتکرار مورد نظر بعدی یعنی، بهبود نظام استعدادیابی نیز فراهم گردد. در چنین شرایطی آگاه‌سازی و مشارکت خانواده‌ها در مسیر استعدادیابی دانش‌آموزان نیز افزایش می‌یابد و همچنین دغدغه خانواده‌های علاقه‌مند نیز برطرف می‌گردد.

اولویت شاخص‌های موثر بر توسعه ورزش دانش‌آموزی به ترتیب شامل برنامه‌ریزی بخشی، میان بخشی و فرابخشی در تشکیلات مرتبط با ورزش دانش‌آموزی (مدیریت راهبردی)، مشارکت‌دهی داوطلبان و بخش خصوصی در خدمات ورزش دانش‌آموزی (کارآفرینی اجتماعی)، یکپارچه‌سازی و هم‌رسایی خدمات دولتی نظام آموزش و نظام ورزش برای دانش‌آموزان (تقسیم کار ملی)، آموزش همگانی و فرهنگ‌سازی ورزش در جامعه دانش‌آموزی با رویکرد چندرسانه‌ای (بازاریابی اجتماعی)، توسعه پایدار ورزش دانش‌آموزی با رویکرد ورزش مادام‌العمر، شناخت و نگرش جامعه دانش‌آموزی نسبت به ورزش (سواد حرکتی)، بکارگیری ظرفیت‌ها و منابع (مالی، فیزیکی و...)، نهادهای دولتی و مردمی از طریق شبکه‌سازی، ایجاد ارتباط بین ورزش و پیشرفت تحصیلی و ترویج آموزش دروس از طریق بازی و ورزش (ورزش و تحصیل)، یکپارچه‌سازی و هدفمندسازی مسابقات دانش‌آموزی در تمام سطوح (ورزش رقابتی)، نهادینه‌سازی و فرهنگ‌سازی استعدادیابی و استعداد پروری ورزشی در مدارس با مشارکت خانواده‌ها و هیات‌های ورزشی، هوشمندسازی فضای ورزشی مدارس بودند. برنامه‌ریزی بخشی، میان بخشی و فرابخشی در تشکیلات مرتبط با ورزش دانش‌آموزی یا همان مدیریت راهبردی شامل نگرش راهبردی برای دستیابی به مزایای رقابتی و بهبود عملکرد ضروری است، و مدیریت راهبردی به معنای الگوی برنامه‌ریزی شده منابع انسانی و فعالیت‌های مدیریت در جهت تحقق اهداف

سازمان است که در اولویت اول این پژوهش جهت توسعه ورزش دانش‌آموزی، و در بالاترین سطح تاثیرگذاری قرار دارد که نشان از اهمیت قابل توجه آن در توسعه ورزش دانش‌آموزی دارد، تا از این طریق ضمن شناسایی و ارزیابی وضعیت کنونی ورزش در مدارس کشور، با ارزیابی نقاط قوت و ضعف موجود، از فرصت‌ها نهایت استفاده شود و از تهدیدهای موجود در محیط تا حد امکان دوری گردد.

اولویت دوم شامل مشارکت‌دهی داوطلبان و بخش خصوصی در خدمات ورزش دانش‌آموزی به معنای واقعی کارآفرینی اجتماعی می‌باشد. کارآفرینی در مدارس اهمیت دادن به اندیشه و خلاقیت است، و به معنی حفظ کردن دروس تئوری برای گرفتن نمره نمی‌باشد. دانش‌آموز کارآفرین یعنی کنار زدن ساختارها و روش‌های سنتی و معمول و همچنین خلق روش‌های نوین و مبتکرانه که بازدهی و کارایی بهتری نسبت به شیوه‌های کهنه داشته باشد. اولویت بعدی یکپارچه‌سازی و هم‌رسایی خدمات دولتی نظام آموزش و نظام ورزش برای دانش‌آموزان (تقسیم کار ملی) بود و یکپارچه‌سازی یا یکسان‌سازی یعنی تمام کودکان و نوجوانان با پشتیبانی مناسب در مدارس واحد آموزش داده شده و تحت تربیت واحد، پویا و جامع قرار گیرند. در اولویت چهارم آموزش همگانی و فرهنگ‌سازی ورزش در جامعه دانش‌آموزی با رویکرد چندرسانه‌ای (بازاریابی اجتماعی) قرار داشت. بازاریابی اجتماعی یک مفهوم بازاریابی است که معتقد است که یک شرکت یا سازمان باید تصمیمات بازاریابی را نه تنها با در نظر گرفتن خواسته‌های مصرف‌کننده، بلکه نیازهای شرکت و همچنین منافع بلندمدت جامعه تعیین کند. معیار و مولفه بعدی شناخت و نگرش جامعه دانش‌آموزی نسبت به ورزش (سواد حرکتی) بود. ایجاد نگرش‌های مثبت و پویا در دانش‌آموزان، تقویت انگیزه کوشش برای یادگیری، کاهش دغدغه، اضطراب و استرس، و بالا بردن عزت نفس و آسایش فکری از جمله رویکردهایی است که در حوزه تعلیم و تربیت برای ورزش مدارس هدف گذاری شده است. اولویت بعدی توسعه ورزش دانش‌آموزی، بکارگیری ظرفیت‌ها و منابع (مالی، فیزیکی و...) نهادهای دولتی و مردمی از طریق شبکه‌سازی، شامل، نهادها و واسطه‌های مالی هستند که می‌توانند منابع مورد نیاز توسعه را تأمین کنند. مولفه بعدی ایجاد ارتباط بین ورزش و پیشرفت تحصیلی و ترویج آموزش دروس از طریق بازی و ورزش (ورزش و تحصیل) است که یکی از پیچیده‌ترین مباحث مطرح شده در تعلیم و تربیت امروزی، مسئله پیشرفت تحصیلی و عوامل موثر بر آن است. از عمده‌ترین این عوامل مسئله هوش و ورزش است، به این معنا که هوش و ورزش و عواملی از قبیل سواد و شغل والدین می‌توانند با پیشرفت تحصیلی رابطه تعاملی و تقابلی داشته باشند.

یکپارچه‌سازی و هدفمندسازی مسابقات دانش‌آموزی در تمام سطوح (ورزش رقابتی) اولویت بعدی بود. ورزش قهرمانی، عبارت است از ورزش‌های رقابتی و سازمان یافته‌ای که با توجه به قوانین و

مقررات خاص برای ارتقای رکوردهای ورزشی و کسب رتبه یا مدال انجام می‌شود. افراد شرکت کننده فعال در سطح ورزش قهرمانی به دنبال عالی شدن و به اوج رساندن عملکرد جسمانی و ورزشی خود هستند. اولویت بعدی نهاده‌سازی و فرهنگسازی استعدادیابی و استعدادپروری ورزشی در مدارس با مشارکت خانواده‌ها و هیأت‌های ورزشی است. مشارکت، حق انسانی است، که به لحاظ غایتی، به آزادسازی و اعتماد به خویشتن انسان و از نظر ابزاری به بسیج و نقش‌آفرینی توده‌های انسانی در فرآیندهای عملی حیات اجتماعی منجر می‌شود. سطح مشارکت افراد در ورزش و سطح برنامه‌های ورزشی در هر جامعه بسیار متنوع است. یکی از راه‌های تدوین اهداف سازمان‌های ورزشی، توجه به سطوح مشارکتی افراد است. میزان مشارکت افراد در سطوح مختلف ورزش بر اهداف و سیاست‌های سازمان‌های ورزشی اثرگذار است و شناسایی سطوح مشارکت در ورزش، به تشکیل سازمان‌ها و انجمن‌های ورزشی متناسب با هر سطح کمک می‌کند، علاوه بر این می‌تواند در اولویت‌بندی اهداف برنامه‌های ورزشی نیز مفید باشد. هوشمندسازی فضای ورزشی مدارس نیز در اولویت بعدی قرار داشت. شادی عاملی برای آرامش روح نوجوان است، که همه‌ی آنها را در کلاس درس و محیط مدرسه می‌توان به دانش‌آموز نشان داد، از جمله پر نشاط کردن فضای مدرسه، ایجاد فضای سبز در مدرسه با کمک دانش‌آموزان، خریدن گلدان و درختچه‌ها و قرار دادن آنها در سالن و فضای مدرسه می‌تواند در دستور کار قرار گیرد. در نهایت توسعه پایدار ورزش دانش‌آموزی با رویکرد ورزش مادام‌العمر ثمره نهایی مدل پژوهش حاضر می‌باشد. توسعه پایدار فرآیندی است برای به دست آوردن پایداری در هر فعالیتی که نیاز به منابع و جایگزینی سریع و یکپارچه آن وجود دارد. توسعه پایدار در کنار رشد اقتصادی و توسعه بشری در یک جامعه یا یک اقتصاد توسعه یافته، سعی در تحصیل توسعه مستمر، ورای توسعه اقتصادی دارد. در نهایت نتایج حاکی از آن بود که در توسعه ورزش دانش‌آموزی ابعاد یاد شده از تمامیت لازم برخوردار می‌باشند.

بنابراین با توجه به نتایج پژوهش حاضر در دو بخش کیفی و کمی، مهمترین محرکه‌ها و شاخص‌های توسعه پایدار ورزش دانش‌آموزی در ایران مشخص و ارائه شد. بر اساس مدل ارائه شده در پژوهش، انتظار می‌رود برای توسعه پایدار در ورزش دانش‌آموزی کشور، مدیریت و برنامه‌ریزی راهبردی در صدر فهرست اقدامات قرار گیرد، همان‌طور که توسعه در هر سازمانی از طریق تبیین چشم‌انداز و رسالت سازمان و تدوین استراتژی‌های دستیابی به آن‌ها صورت می‌پذیرد، و در نتیجه این اقدام از طریق برنامه‌ریزی بخشی، میان بخشی و فرابخشی در تشکیلات مرتبط با ورزش دانش‌آموزی در سطوح مختلف در راستای دستیابی به چشم‌انداز، ماموریت و اهداف بلندمدت انجام خواهد شد. در

ادامه و در سطح بعدی و در راستای تدوین استراتژی‌ها و راه‌های دستیابی به اهداف، یکپارچه‌سازی و هم‌رسایی خدمات دولتی نظام آموزش و ورزش برای دانش‌آموزان از طریق تعامل میان وزارت آموزش و پرورش و وزارت ورزش و جوانان و با بکارگیری ظرفیت‌ها و منابع وزارتین برقرار گرد و در کنار آن هوشمندسازی فضای ورزشی مدارس در دستور کار قرار گیرد. بنابراین در راستای تحقق اهداف استراتژیک و تعامل ایجاد شده بین نهادهای درگیر (وزارت آموزش و پرورش و وزارت ورزش و جوانان)، مهمترین برنامه‌های بلند مدت و میان مدت اجرا خواهند شد. در ابتدا استفاده از داوطلبان و مشارکت بخش خصوص در توسعه ارائه خدمات ورزشی به دانش‌آموزان به صورت برنامه و فوق برنامه، می‌تواند در دستور کار قرار گیرد، تا ضمن ایجاد رقابت، کیفیت ارائه خدمات بهبود یابد. هدفمندسازی مسابقات ورزشی دانش‌آموزان از طریق برگزاری المپیادهای استانی، منطقه و ملی می‌تواند به ترویج ورزش دانش‌آموزی و دستیابی به اهداف توسعه پایدار کمک شایان توجهی کند. در راستای توسعه، افزایش شناخت و نگرش جامعه دانش‌آموزی نسبت به ورزش در کنار آموزش همگانی و فرهنگ‌سازی ورزش در جامعه دانش‌آموزی با رویکرد چندرسانه‌ای می‌تواند اقدام بعدی قلمداد شود، و از آنجایی که امروزه رسانه‌ها از حالت تک بعدی و انحصار خارج شده‌اند و تنوع و توسعه پیدا کرده‌اند، بیش از گذشته می‌توان اقدام‌های سازنده در این زمینه انجام داد. پس از بهبود شناخت از ورزش و فرهنگ‌سازی آن در جامعه دانش‌آموزی، می‌توان یک گام رو به جلو برداشت، و استعدادیابی را در دستور کار قرار داد تا ورزش دانش‌آموزی در راستای ورزش قهرمانی کشور قدم برداشته و به عنوان زیربنای آن کمک قابل توجهی نماید. در این راستا تلاش‌ها و حمایت‌ها خانواده‌ها و هیات‌های ورزشی شهرستان و استان‌ها بسیار تعیین کننده هستند. در نهایت، از آنجایی که در توسعه ورزش دانش‌آموزی نیازمند الگو و برنامه‌های بلندمدت و میان‌مدت هستیم، مدیریت منابع انسانی و فرآیندها در جهت رسیدن به اهداف ضروری می‌باشد، و اهمیت دادن به افکار و خلاقیت اندیشه‌ها نیز بسیار مهم و ضروری است.

تقدیر و تشکر

از متخصصین، مشاوران و مدیران سطوح مختلف سازمانی معاونت تربیت‌بدنی اداره کل آموزش و پرورش استان‌ها، و اداره کل ورزش و جوانان استان‌های مختلف، که ما را در انجام پژوهش یاری رساندند، تشکر می‌نماییم.

منابع

1. Afzalpour, M., Zarang, M., & Khoshbakhti, J. (2006). Evaluating the status of physical education in the first and second grades of primary schools in South Khorasan Province. *Research in Sports Sciences*. 5(16): 107-125. (Persian)
2. Azizi, B., Jalali-Farahani, M., & Khabiri, M. (2011). Studying Students' Attitude Toward Public Sport in Tehran University Dormitories. *Sport Management*. 8. pp. 91-75. (Persian)
3. Baqerzadeh, E. Hemaiattalab, R., & Motaqipoor, M. (2001). Investigating the Reasons for High School Female Students Not Participating in sport Exercises. *Motion Journal*. 1: 23-31. (Persian)
4. De-Bosscher, V., De-Knop, P., Van-Bottenburg, M., & Shibli, S. (2006). A conceptual framework for analysing sports policy factors leading to international sporting success. *European Sport Management Quarterly*. 6: 185-215.
5. Den-Hartigh, J., Hill, Y., & Van-Geert, P. (2018). The Development of Talent in Sports: A Dynamic Network Approach. *Complexity*. 18: 13-26.
6. Ghanbari-Firoozabadi, A., Amani, A., Reyhani, M., & Sardroodian, M. (2020). Designing a strategic model for the development of student sports. *Research in educational (university) sports*. 20: 179-204.
7. Hall, G., Reis, A. (2019). A Case Study of a Sport-for-Development Program in Brazil. *Bulletin of Latin American Research*. 38(3): 317-332.
8. Hayoz, C., Klostermann, C., Schlesinger, T., & Nagel, S. (2018). Orientation patterns of sports and physical activity among young people in Switzerland. *European Journal for Sport and Society*. 15(1): 43-47.
9. Kartakoullis, N., Karlis, G., & Karapadaki, M. (2009). Sports for All Philosophy: The evolution in Cyprus and the Transfer from a Sport to a Health Orientation. *International Journal of Sport Management*. Recreation and Tourism. 3: 47-60.
10. Keane, L., Negin, J., Latu, N., Reece, L., Bauman, L., & Richards J. (2019). Governance, communication, capacity, champions and alignment: factors underpinning the integration of sport-for-development within national development priorities in Tonga. *Sport in Society, Cultures, Commerce, Media, Politics*. 18. 1-23.
11. Marijke, T.B., Christine, G., Laura, M., & Laurence, C. (2014). Evaluating sport development outcomes: the case of a medium-sized. *international sport event*. 18. 213-237.
12. Mayrand, N. (2014). Possibilities and Dangers at the Nexus of Sport and Development Discourses: An Analysis of Racialized and De-Historicized Spaces. *Journal of Sport for Development*. 2(3): 24-30.
13. Mirzaei Kalar A, Hemmatinezhad M. A, & Ramezanezhad R. (2020). Designing the Model of Student Sport Development in Iran. *Research on Educational Sport*. 8(18): 41-62. (Persian).
14. Honari, H., Ahmadi, S., & Moradi, M. (2012). Investigating the Quadruple Role of Sports Media in the Development of Popular and Championship Sports Culture. *Sports Management Studies*. 15: 146-158 (Persian).

15. Reihani, M., Hosseini Keshtan, M., & Ghanbari-Firouzabadi, A. (2017). Designing a Model for Development of Student Sport and its Implementing Framework in North Khorasan Province. North Khorasan Education Bureau Research Project. (Persian)
16. Rowe, K., Shilbury, D., Ferkins, L., & Hinckson, E. (2013). Sport development and physical activity promotion: An integrated model to enhance collaboration and understanding. *Sport Management Review*. 16: 364-377.
17. Jafari Harandi, R., Sajjadi, A., Kordloo, H., & Alim Mohammadi, H. (2011). Evaluation of effective factors in the quality of physical education from the perspective of sports teachers. Case study: Kashan, *Quarterly Journal of Educational Research*. 12(50): 1-22. (Persian)
18. Shafi'nia, P. (2004). Evaluation of Physical Education Lessons from the Viewpoints of Iranian Girls' Middle School Teachers and Presenting a Model. *Journal of Research in Sport Science*. 20: 51-61. (Persian)
19. Hashemi, S. (2014). Identifying barriers to the development of basic sports in schools in Tehran. Master Thesis. Azad University of Tehran. (Persian)
20. Shermamatovich, M., Yalgashevich, K., & Narkulovich, S. (2021). The development of physical preparedness of student young people. *Psychology and Education Journal*. 58(1): 2699-2704.
21. Sotiriadou, K. (2012). The Sport Development Processes in Australia. PhD thesis. University of Technology. Sydney.
22. Sotiriadou, P., Shilbury, D., & Quick, S. (2008). The attraction, retention transition and nurturing processes of sport development: Some Australian evidence. *Journal of Sport Management*. 22: 247-272.
23. Strategic document of the comprehensive system of development of physical education and sports in the country. (2004). Rad System Company, performance report booklet of the General Department of Physical Education of the Ministry of Science. Organization Documentation Center.
24. Yazdani Farouqi, S. (1995). A Study on Leisure Time for Students of Middle Asian Students and Islamic Republic of Iran Participating in the First Islamic Solidarity Games. MSc Thesis. Tarbiat Modares University. (Persian)
25. Razavi, S., Shabani-Bahar, Q., & Sajjadi, S. (2011). Analysis of effective factors in the quality of physical education lessons in middle schools from the perspective of sports teachers. *Journal of Sports Management and Motor Behavior*. 7 (14): 103-113.

ارجاع دهی

حسینی کشتان، میثاق؛ قلندر قوچان عتیق، گلشومه. (۱۴۰۱). اولویت بندی شاخص های توسعه ورزش دانش آموزی ایران. پژوهش در ورزش تربیتی، ۱۰ (۲۸): ۳۲-۱۰۵. شناسه دیجیتال: 10.22089/RES.2022.11449.2170

Hosseini Keshtan, M; Qalandar Quchan Atiq, K. (2022). Prioritization of Indicators for the Development of Student Sports in Iran. *Research on Educational Sport*, 10 (28): 105-32. (Persian). DOI: 10.22089/RES.2022.11449.2170

